

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:

Björn Natthiko Lindeblad, Caroline Bankler & Navid Modiri
JAG KAN HA FEL OCH ANDRA VISDOMAR FRÅN
MITT LIV SOM BUDDHISTMUNK

Copyright © Björn Natthiko Lindeblad, Caroline Bankler & Navid
Modiri 2020

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04945-9

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Bjern Natiko Lindeblad

Karolin Bankler i Navid Modiri

MOŽDA
GREŠIM

i ostale mudrosti iz života budističkog monaha

Prevela Sana Knežević

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

SADRŽAJ

<i>Predgovor Adijašantija</i>	7
<i>Uvod</i>	11
Moja supermoć	13
Svesnost	15
Uspješan, ali neispunjen	17
Diši duboko i manje razmišljaj	23
<i>Braća Karamazovi</i>	27
Prvi put u manastiru	32
Ne verujte svakoj svojoj misli	37
Mama, ja ću postati šumski monah	41
Natiko – „onaj koji raste u mudrosti“	45
Inteligencija trenutka	52
Ekscentrična komuna	56
Ritam šumskog manastira	61
Kič mudrost	71
Magična mantra	77
Možda, a možda i ne	82

Bjern Natiko Lindeblad

Duhovi, asketizam i tuga	87
Psihička patnja koju sami sebi nanosimo	93
Koliko pepsija može da popije pustinjač?	95
Stisnuta pesnica, otvoren dlan	102
Nađi jebeni posao, družo	106
Ne zaboravite da ostavite prostora za čuda	109
Samo je jedno sigurno	113
<i>Hips Don't Lie</i>	118
Ali ja sam monah koji nikada nije sumnjao	121
Oproštajno pismo	125
Tama	130
I to će proći	134
Počinje sa tobom	139
Život u pantalonama	143
Smisao života je pronaći svoj dar i pokloniti ga	147
Tamo vas vodi poverenje	150
Vesti	153
Da li se ovako završava?	157
Sve će vam biti oduzeto	161
Budi ono što žudiš da viđaš u svetu	166
Tata	174
Oprost	179
Od površnosti do iskrenosti	185
Ovde se završava	187
<i>O autoru</i>	191

PREDGOVOR ADIJAŠANTIJA

KADA ČITATE DOBRU knjigu, to je kao da ste krenuli na putovanje. Zakoračite u nepoznato i dozvolite da vas obuzmu svi utisci i doživljaji. *Možda grešim* je knjiga o čovekovom duhovnom putovanju kroz sopstvene unutrašnje neistražene predele. Pripoveda o Bjernovom putovanju na koje je krenuo kao budistički monah, sa usmerenjem na sve veće visine mira, ljubavi i slobode. Ali, kao u svim dobrim pričama, ovde se oslikava i nešto opšteljudsko. Nema cilja, nema veličanstvenog zaključka – samo ljudska duša koja se budi u svojoj inherentnoj slobodi, značaju i radosti, i čini to što konkretnije i što realnije u svakodnevnom životu.

Mudrost nije komad naučene informacije, već je nešto što stičemo kroz svoja stvarna životna iskustva. Prava mudrost nastaje kada se svesno i bistro suočimo sa životom. Često je rezultat neuspaha, onih prepreka koje nas čine obazrivim prema neočekivanim situacijama i ispunjavaju nas skromnošću i ljubavlju. Mudrost ne lebdi visoko među oblacima, već se skriva u svakodnevnim doživljajima, dole na zemlji. *Možda grešim* nije samo divan naslov za knjigu, već je i pronicljiv i saosećajan deo mudrosti. One mudrosti koja nam može promeniti život i koja može otvoriti naša srca večnom zadovoljstvu.

Živeti sa stavom *možda grešim* je neophodan preduslov za otvoreno i otvoreno srce. Mudrost je ta koja otključava vrata sve većim saznanjima, možda čak i do toliko dubokog otkrovenja koje je Buda dostigao svojim prosvetljenjem. To je put do ljubavi, zajedništva i razumevanja, kao i do rešenja velikih izazova pred kojima čovečanstvo stoji. Ona je skromni ključ kolosalnih vrata. Ovo je samo jedan od mnogih bisera mudrosti koje nam je Bjern podario u ovoj knjizi, prenoseći nam sve što je naučio usput kao budistički monah.

Ići putem koji ja nazivam putem srca u velikoj meri zahteva čežnju, hrabrost, poštenje i iskrenost. To je put koji je Buda obeležio pre 2.500 godina. Često se osećam kao da teturam u mraku, u večnom lovu na odsjaje svetlosti koji će mi pokazati put napred. Neki od ovih odsjaja mistično dolaze iznutra – često kada ih najmanje očekujete, ili kada najmanje osećate da ih zaslužujete. Neki od odsjaja dolaze iznutra, u obliku životnih iskustava, ili mentora i učitelja koji pomažu, ili trenutaka dodira mistične inteligencije, koja na najneočekivaniji način pruža ruku milosti.

Sve nas iznutra privlači život sa više slobode, pripadnosti i autentičnosti. Ali mnogi čine sve što je u njihovoj moći da izbegnu tu privlačnost, jer je na nju ponekad teško odgovoriti. Naša savremena svest ima izvesne nedostatke kada je reč o „prevođenju“ onoga što nam duša govori. Drugi se bezglavo bacaju na stare tradicije mudrosti, u pokušaju da se ponovo povežu sa svojom unutrašnjom svetlošću, da vrate u život večnu istinu koja počiva u dubini svakog ljudskog srca. Neki od ovih duhovnih avanturista postepeno postaju mostovi između naših duhovnih predaka i današnjih traagača. Ubeđen sam da je Bjern, na svoj retko ljudski i iskren način, jedan od tih mostova. A *Možda grešim* je jedna od onih knjiga koje grade mostove.

Možda grešim

Ono što zaista cenim kod ove knjige jesu njeno nepretenciozno poštenje i iskrenost. Pronicljiva je i ističe veliku duhovnu mudrost, ali je sve vreme skromna i povezana sa našom svakodnevicom. Osećam da knjige ponekad u sebi nose posebnu vrstu mira, koju čovek gotovo senzualno može osetiti među stranicama i redovima, i koja se budi u vama kada se otvorite potpunom prisustvu autora. Upravo mi se to desilo kada sam u jednom dahu pročitao celu knjigu *Možda grešim* i doživeo finu kombinaciju Bjernove mudrosti i živahnog pripovedanja.

Ipak, preporučujem vam da odvojite malo više vremena za ovu knjigu. Uživate u njoj kao u toplom letnjem danu ili šoljici divnog čaja. I obratite pažnju na sve što može probuditi u vama: tiho i mirno prisustvo, koje se lako može prevideti u našem užurbanom svetu.

Ono što vam ova knjiga tiho saopštava nije ono što bi trebalo da budete ili ono što možete dostići ako budete pratili „sledećih pet koraka do uspeha“. Umesto toga, ona pokušava da vam nagovesti ko ste i šta ste izvan svoje ličnosti, izvan onoga što zamišljate da jeste ili onoga što mislite da bi trebalo da budete. *Možda grešim* je knjiga posvećena mirnom prisustvu u vama: tebi koji postojiš iza misli i patnji koje projektuju čula. Ovo je podsetnik – pun ljubavi i veoma ljudski – na to ko i šta gleda kroz vaše oči i kako možete živeti baš od te svetlosti, svakim danom sve više i više.

Neka sva bića cvetaju.

Adijašanti

Bjern prati Adijašantijeva duhovna učenja već više od dvadeset godina. Adijašanti je Amerikanac, a iz svoje zenbudističke tradicije poneo je retku sposobnost da bude suštinski uverljiv u onome što

Bjern Natiko Lindeblad

je teško preneti. Njegova obraćanja su uvek duboko ljudska, njegov humor topao i dostupan svima, i radije gradi mostove nego zidove između različitih tradicija i religija. Poziva nas da zastanemo i naučimo da prepoznamo sve ono što je zaista trajno, istinito i potpuno oslobađajuće.

UVOD

NE BI BILO nemoguće da sada pomislite da sam napisao knjigu. Stvarno volim ideju da budem neko ko je napisao knjigu. Međutim, čini se da mi pisanje knjiga nije omiljena stvar.

Bonijer mi je ukazao poverenje ugovorom za knjigu prvi put 2011. godine, a onda ponovo 2016. godine. Blokada u pisanju i perfekcionizam bili su preteški protivnici i oba puta su me porazili.

Međutim, *Bonijer* se nije predao i poslali su za mnom svog naj-upornijeg istraživača i tragača Martina Ransgarta. Bio sam usred turneje *Ključevi slobode* i odustao sam od ideje o knjizi. Ali Martin se nije obazirao na to. Bio je neprestano prisutan, prateći me na turnejama, na bioskopskoj premijeri, putem SMS-ova, poziva, elektronske pošte i Mesindžera. Na kraju sam osećao da takva upornost jednostavno mora biti poštovana, pa sam pristao. S uslovom da mi je potrebna pomoć.

Više od bilo kog drugog mog partnera na turneji, iza ove knjige stoji Karolin Bankler. Sa svojom jezičkom briljantnošću i izuzetnom osetljivošću za moj način izražavanja, napisala je celu knjigu u prvom licu jednine, neverovatno brzo i neverovatno suptilno. Zatim je moj partner u podkastu Navid Modiri učinio knjigu još zabavnijom i konciznijom i organizovao neke delove teksta i naslove za

Bjern Natiko Lindeblad

još više uživanja u čitanju. Nakon toga, Karolin i ja smo predložili još neke promene kako bismo zadržali posebnost knjige. U procesu uređivanja je Ingemar E. Nilson, urednik *Bonijera*, bio neprocenjiv i doprineo je mnogo svojim značajnim stručnim znanjem, kreativnošću i ljudskom toplinom. Linus Lindgren je obavio ogroman posao prenošenja i transkribovanja mojih reči iz podkasta, predavanja, vođenih meditacija i moja dva nastupa na radiju.

Dakle, ja još uvek nisam napisao knjigu. Karolin je napisala knjigu, a Navid, Ingemar, Martin, Linus i ja smo joj pomogli koliko god smo mogli.

Moja nada je da će knjiga govoriti sama za sebe, i to upravo vama. Da ćete je iznova i iznova čitati. Da će vas određeni pasusi i ideje iz knjige pratiti kroz život. Da će knjiga biti prijatelj koji vas zabavlja i inspiriše kada sve ide dobro, i tuguje sa vama i vraća vam veru onda kada su okolnosti izazovnije.

Hvala vam na ukazanom poverenju.
Sa toplinom koja i dalje traje,
Bjern Natiko Lindeblad

PROLOG

Moja supermoć

NAKON ŠTO SAM napustio monaški život i vratio se u Švedsku, intervjuisali su me za jedan magazin. Želeli su da saznaju više o mojim pomalo neobičnim životnim izborima. Zašto bi se uspešan biznismen odrekao svega što poseduje, obrijao kosu i otišao da živi u džungli sa gomilom stranaca? U jednom trenutku tokom našeg razgovora, bilo je postavljeno pitanje od milion dolara:

„Koja je najvažnija stvar koju ste naučili tokom sedamnaest godina provedenih u šumi kao budistički monah?“

Zbog ovog pitanja osetio sam se nervozno i uznemireno. Svakako sam morao nešto da kažem, ali nisam želeo da baš na ovo pitanje dam brzoplet odgovor.

Novinar koji je sedeo preko puta mene nije bio osoba od nekog vidnog duhovnog interesa. Bez sumnje je bio šokiran kada je saznao za sve ono čega sam odlučio da se odrekнем dok sam bio monah. Na kraju krajeva, živeo sam bez novca, bez seksa ili masturbacije, bez TV-a ili romana, bez alkohola, bez porodice, bez odmora, bez modernih pogodnosti, nemajući mogućnost ni da biram kada ću i šta da jedem.

Bjern Natiko Lindeblad

Već sedamnaest godina.

Svojom slobodnom voljom.

I tako, šta mi je to donelo?

Bilo mi je važno da budem iskren. Želeo sam da moj odgovor bude apsolutna istina onako kako sam je ja video. Dakle, zagledao sam se u sebe i odgovor je ubrzo isplivao iz nekog tihog mesta u meni:

Ono što mi je najdragocenije posle tih sedamnaest godina celodnevno duhovnog usavršavanja jeste to što više ne verujem svakoj svojoj pomisli.

To je moja supermoć.

Ono što je sjajno u tome jeste to što je to bilo čija supermoć. I vaša.

Nadam se da ću moći da vam pomognem i povedem vas putem njenog ponovnog otkrivanja – ukoliko ste je izgubili iz vida.

Ogromna je privilegija to što sam imao toliko prilika da podelim ono što sam naučio tokom svog dugogodišnjeg neprekidnog napora da postignem duhovni i lični rast. Uvek sam smatrao da su te prilike veoma značajne. Dato mi je toliko stvari koje su mi pomogle, koje su mi olakšale život, i koje su mi olakšale da budem ja. Ako budem imao sreće, u ovoj knjizi ćete naći nešto što bi moglo da vam pomogne. Neki od uvida su za mene bili ključni, naročito onda kada sam se pre dve godine našao u predvorju smrti, znatno ranije nego što sam želeo. Možda se tu završava. Ali možda tu tek počinje.

PRVO POGLAVLJE

Svesnost

IMAM OSAM GODINA. Kao i obično, ja sam prvi koji se budi. Šetam kroz bakinu i dekinu kuću na ostrvu na periferiji Karlskrone, čekajući da se probudi moj mlađi brat Nils. Zastajem na kuhinjskom prozoru. Odjednom, buka u meni je utihnula.

Sve se stižalo. Hromirani toster na prozorskoj dasci je tako lep da mi zastaje dah. Vreme je stalo. Čini se da sve blista. Nekoliko pahuljastih oblaka smeje se sa bledeg jutarnjeg neba. Breza ispred prozora maše svojim svetlucavim lišćem. Gde god da pogledam, svuda oko mene je lepota.

Tada verovatno nisam izrazio svoje iskustvo rečima, ali bih sada to voleo da pokušam. Kao da je svet šaputao: *Dobro došao kući*. Prvi put sam se na ovoj planeti osećao kao da sam kod kuće. Bio sam prisutan ovde i sada, bez razmišljanja. Oči su mi se razrogačile i osetio sam u grudima neku toplinu – danas bih to nazvao: *zahvalnost*. Odmah za njom je sledila nada da će ovo osećanje potrajati zauvek, ili bar zaista dugo. Naravno, nije potrajalo. Ali to jutro nikada nisam zaboravio.

Nikada se nisam osećao sasvim prijatno u vezi sa terminom *puna svesnost*. Ne osećam da je moj um *ispunjen* kada sam zaista u trenutku. Više je kao veliki, prazan prostor dobrodošlice, sa puno mesta za sve i svakoga. Svesno prisustvo. Zvuči kao naporan rad, suprotno od opuštanja. Iz tog razloga volim da koristim drugu reč: *svesnost*.

Postajemo svesni, ostajemo svesni, jesmo svesni. Bila je to svest koja je procvetala tog ranog jutra pored tostera u Karlskroni. Osećate se kao da ste se naslonili na nešto mekano. Misli, osećanja, fizički osećaji – dozvoljeno je da baš sve bude *tačno onako kako jeste*. To nas čini malo većim. Primećujemo u sebi i oko sebe štošta što ranije nismo primećivali. To je veoma intiman osećaj. Kao unutrašnji prijatelj koji nikada ne odlazi od vas.

Nepotrebno je naglašavati da vaš stepen prisutnosti utiče na to kako se odnosite prema drugim ljudima. Svi znamo kako je to provoditi vreme sa nekim ko nije prisutan. Uvek postoji taj mučan osećaj da nešto nedostaje. Čini mi se da dolazi do izražaja svaki put kada sretnem malu decu. Ona su znatno manje impresionirana našim analitičkim veštinama, ali su neverovatno osetljiva na to da li smo prisutni u trenutku ili ne. Mogu da kažu kada se pretvaramo ili kada su naše misli negde drugde. Isto važi i za životinje. Ali kada smo prisutni, kada nismo opčinjeni svakom malom mišlju koja nam prolazi kroz glavu, ljudima je znatno prijatnije da budu u našoj blizini. Poklanjaju nam poverenje. Pružaju nam pažnju. Povezujemo se sa svetom oko nas na sasvim drugačiji način. To već znate, naravno, i možda sve ovo zvuči pomalo otrcano. Pa ipak, mnogi od nas zaboravljaju. Tako se lako zakačimo za želju da delujemo pametno i da sve impresioniramo da sasvim zaboravljamo koliko daleko može da nas odvede iskrena prisutnost.

DRUGO POGLAVLJE

Uspešan, ali neispunjen

ŠKOLU SAM ZAVRŠIO sa dobrim ocenama i mogao sam da odaberem na koji ću univerzitet, ali nisam imao jasan plan za svoju budućnost. Pristupivši celoj stvari poprilično ležerno i razigrano, prijavio sam se na nekoliko različitih diplomskih programa. Međutim, kako to već biva, tog avgusta sam se zadesio u Stokholmu u vreme polaganja prijemnih ispita u ekonomskoj školi. Bio je to put koji je moj tata izabrao: finansije, ekonomija, velike kompanije. Položio sam ispite. Bio je to ceo dan zahtevnih testova. Ispostavilo se da sam dobro prošao i, nekoliko meseci kasnije, dobio sam pismo u kojem je pisalo da sam primljen. Bez ikakvog usmerenja, shvatio sam da nemam šta da izgubim ako se upišem. Ekonomija je uvek korisna; otvara mnoga vrata. Tako mi je rečeno. Ali pravi razlog zašto sam odlučio da prihvatim ponudu Stokholmske škole ekonomije verovatno je taj što je to mog tatu učinilo ponosnim.

Diplomirao sam u proleće 1985. Imao sam dvadeset tri godine. Švedsko tržište rada bilo je u procvatu. Poslodavci su nas regrutovali još u školskoj klupi, i pre nego što smo diplomirali. Jedne sunčane večeri u maju, sedeo sam u otmenom restoranu na Strandvegenu u

centru Stokholma sa starijim investicionim bankarom. Uz večeru sam bio i na intervjuu za potencijalni posao. Dao sam sve od sebe da zvučim inteligentno i da u isto vreme nešto i pojedem, što je za mene uvek bila izazovna kombinacija. Kada su se i večera i intervju završili, rukovali smo se i bankar je rekao:

„Vidite, prilično sam siguran da će od vas tražiti da odete u našu centralu u Londonu na dalje intervjuje. Ali mogu li da vam dam savet pre nego što odete?“

„Molim vas.“

„Kada dođete do sledeće faze intervjuja, sa mojim londonskim kolegama, pokušajte da izgledate kao da ste malo više zainteresovani za posao.“

Znao sam na šta misli, naravno, ali sam bio prilično zatečen kada mi je to rekao. Tada sam, kao i mnogi moji vršnjaci, bio mlad čovek u potrazi za karijerom i životom koji ću živeti kao odrasla osoba. To često znači da radite sa onim što imate. Ponekad je uključen element igre, kao što je pretvaranje da ste veoma zainteresovani iako zaista za to malo marite. Te noći, moje glumačke veštine nisu nikoga uspele da ubede. Ali činilo se da su stvari ipak dobro prošle. Imao sam druge ponude za posao i ubrzo sam se uspinjao na lestvici karijere.

Nekoliko godina kasnije, jednog majskog nedeljnog popodneva, dok je topli okeanski povetarac ulazio kroz prozor, ležao sam na crvenoj *ikea* sofi koja me je bockala, poručenoj iz Švedske. Radio sam za veliku međunarodnu kompaniju i premešten sam u njihovu špansku kancelariju. Imao sam službeni auto. I sekretaricu. Leteo sam u biznis klasi. Živeo sam u divnoj kući na obali mora. Za dva meseca trebalo je da postanem najmlađi finansijski direktor

Možda grešim

podružnice kompanije AGA. Bio sam predstavljen u časopisu AGA i naoko sam bio nesumnjivo uspšan. Imao sam samo dvadeset šest godina, i za nekoga ko bi na to gledao sa strane, moj život je bio slika savršenstva. Ali čini mi se da je skoro svako ko je ikada odavao utisak uspešnog čoveka takođe na kraju shvatao da to nije garancija sreće.

Uspeh i sreća su dve različite stvari.

Drugima se sigurno činilo da sam veoma dobro odigrao svoje karte. Susretao sam se sa zamkama materijalnog i profesionalnog uspeha. Odmah po okončanju univerzitetskih studija, proveo sam tri intenzivne radne godine u brojnim državama. Ali uradio sam to čistom voljom i samodisciplinom. Još uvek sam igrao ulogu, i dalje sam se pretvarao da me zanima ekonomija. I sa tim možeš da se izvučeš neko vreme. Ali svi znamo da dolazi dan kada sama disciplina više nije dovoljna. Posao, ono u čemu provodimo dane, mora da hrani i stimuliše neki dublji deo našeg bića. Ta vrsta ispunjenosti retko potiče iz uspeha. Naprotiv, potiče iz osećaja povezanosti sa ljudima sa kojima radite, osećanja da vaš rad ima dublji smisao, da vaši talenti na neki način čine razliku.

Što se mene tiče, ja sam se osećao kao da oblačim kostim kad god bih obukao odelo, pokupio svoju sjajnu četvrtastu aktovku i krenuo na posao. Ujutro bih vezivao kravatu ispred ogledala, podigao palac i svom odrazu u ogledalu rekao: „Vreme je za šou, ljudi!“ Ali moje unutrašnje, subjektivno iskustvo bilo je: *Ne osećam se dobro. Ne volim da idem na posao. Razmišljanje o poslu često me čini anksioznim. U pozadini mog uma dvadeset i četiri sata dnevno kovitla se vrtlog sumnji, sa pitanjima poput: „Da li sam se dovoljno pripremio? Da li sam dovoljno dobar? Kada će me prozreti? Kada će shvatiti da se samo pretvaram da me zanima ekonomija?“*

Dok sam ležao na svojoj crvenoj sofi, te sumnje su mi se činile upornije nego inače. Razmišljao sam o onome o čemu su govorile knjige u ekonomskoj školi: šta je primarna motivacija ekonomiste koji radi za veliku kompaniju? Maksimiziranje bogatstva akcionara. *Šta to znači za mene? Ko su oni? Da li sam ikada sreo akcionara? (A čak i da jesam, zašto bih bio zainteresovan da maksimalno uvećam njihovo bogatstvo?)*

U glavi su mi se rojile misli o predstojećoj radnoj nedelji i mojoj listi obaveza. Bilo je nekih stvari koje sam morao da uradim, ali nisam osećao da sam im sasvim dorastao. Na sastanku menadžmenta će se očekivati da imam mišljenje o tome da li bi trebalo proširiti fabriku ugljene kiseline izvan Madrida ili ne. Tromesečni izveštaj koji sam morao da predam sedištu u Švedskoj. Drugim rečima, grudi su mi se stezale od anksioznosti uobičajene za nedelju uveče. Pretpostavljam da praktično svi znaju kako je to. Kada ste u takvom mentalnom stanju, kao da svaka vaša misao prolazi kroz tamni filter. O čemu god da razmišljate, to dovodi do brige, anksioznosti, malodušnosti, bespomoćnosti. Sećam se da sam razmišljao otprilike: *Kako da pomognem samome sebi? Ležim ovde, zaglavljnjen u vrtlogu mračnih misli. Ovo nije dobro za mene.*

Onda sam se setio knjige koju sam nedavno pročitao. Po treći put, u stvari. Smatrao sam da je prilično hermetična, pa iako sam je pročitao tri puta od korice do korice, procenio sam da sam razumeo samo 30–40% materijala. Knjiga se zvala *Zen i umetnost održavanja motocikla*.

Nije bila baš toliko o zen budizmu, ili umetnosti održavanja motocikla, ako ćemo iskreno. Ali je bila puna raznih ideja. I jedna od onih koje sam pokupio bila je: „Ono što je mirno u nama ljudima,